

Zdeněk Troška: Babky mají nebe jisté

12.07.2012



Pro mnohé je Zdeněk Troška zatracován pro jeho slaboduché komedie, jimiž slaví úspěchy bezmála třicet let. Úspěšný režisér si z toho ale vůbec nic nedělá. Pro něj má kinematografie hlavní smysl v tom, aby bavila lidi, a ne aby moralizovala nebo poučovala. Ostatně o tom pojednává i nová komedie Babovřesky, natáčená opět v jižních Čechách, od níž mnozí očekávají, že naváže na úspěch trilogie Slunce, seno... A aby toho nebylo málo, do rolí drben obsadil režisér členky divadelního souboru Proměna ze Žižkova. O komerčním úspěchu tedy nemůžeme pochybovat.



Bydlíte na Žižkově. Máte k této čtvrti nějaký osobní vztah?

Bydlím vlastně ještě na Vinohradech, naše ulice je hranicí mezi Vinohrady a Žižkovem, takže náš chodník je ještě vinohradský, ten protější už žižkovský. Krásné klidné místo, před okny zeleň, takže velká spokojenost. Už 32 let...

Do svého nového filmu, který právě natáčíte, jste si vybral za drbny členky divadelního spolku Proměna ze Žižkova. Čím vás tak zaujaly?



Zcela náhodou jsem otevřel Radniční noviny a našel v nich článek a fotky skvělých členek tohoto souboru. Hned jsem se spojil s paní šéfovou Helenkou Kubů a ta mě pozvala na jejich představení do Divadla Na Zábradlí. Byl jsem nadšený jak samotnou hrou, tak poté i seznámením s dámami. Z nich jsem pak vybral několik typů. Bezvadné jsou ale všechny a já věřím, že si je obsadím i do dalšího filmu.

Které role jimi obsadíte? Můžeme se těšit na další Kelišovou?

Jsou to místní, tedy babovřeské drbny, zbožné ženy v čele s Janou Synkovou z divadla Ypsilon. Pak dvě z nich hrají opozici, tedy babky komunistky. Všechny hrají skvěle! A všechny jsou Kelišky!



Jaký je váš osobní vztah k „drbání“? Nevadí vám taková lidská vlastnost?

Takové to vesnické nevinné drbání, které nikomu neškodí a nikoho nešpiní, je docela zábavné. Nesrovnatelně horší je drbání v bulvárech, kdy se o drbání ani nedá mluvit. Jde většinou o útočné, podlé, lživé podrazy, vědomé špinění a ponižování lidí. Myslím, že by náš zákon měl vymezit jasné hranice, kdy jde o drbání a kdy o cílevědomý útok na čest člověka, zvláště když jde o smyšlenou záležitost. Jinak pomluvy a podrazy neberu!

Babky mají role pobožných stařen. Přitom Češi jsou zaškatulkováni jako silní ateisté. Necítíte, že i u těch starších generací mizí láska ke kostelu a vytrácí se tak typický ráz venkova, kde akorát církevní stavby chátrají nebo se přilehlé farnosti rozprodávají?

Máte pravdu. Jedna věc je víra, druhá církev, což je vlastně organizace a je jen o lidech, marná sláva. Jednou z chyb je to, že sem zvou polské kněží. Češi mají jiný naturel než Poláci, kteří mají k náboženství zcela jiný vztah než my Češi a mnohdy se tak jejich úsilí mívá účinkem. Mladí moc na „svaté řečnění“ nedají

a kostely se tak zvolna stávají vlastně muzei obcí. Vidím to u nás v Hošticích, kde do kostela chodí už jen čtyři babky. A ty až nebudou, kostel se bude ukazovat jen jako kulturní památka. Babky v našem filmu chodí do kostela vlastně jen ze zvyku, hlavně proto, aby si přede mší či po ní řekly všechny drby, co kde, jak a proč. Žijí přece podle katechizmu, tudíž už mají nebe jisté... (smích) A pak – Bůh stejně miluje ateisty, protože ho neobtěžují svými problémy...

Nový film *Babovřesky* by měl být volným pokračováním úspěšné trilogie *Slunce, seno... V čem na slavné komedie naváže?*

To je mylná informace, nevím, kdo ji roztrousil. Nejsou pokračováním *Sluncí, sena...*, podobají se jim pouze svou letní, jihočeskou, sluncesenovskou atmosférou. Jsou tam babky, mladý farář, typické vesnické postavy nahlížené v lehké nadsázce prázdninové komedie. Opět se snažím vycházet z pravdivého jednání českých lidiček a už podle prvních reakcí si myslím, že jsme se nemýlili.

Objeví se některé postavy ze *Slunce, seno...* v novém filmu?

Obsadil jsem jen jednoho – Pavla Kikinčuka, kdysi studenta Šimona Pláničku. Dnes hraje starostu Babovřesk a skvěle mu sekunduje Verunka Žilková jako jeho manželka. Taková Ivana Trumpová z Babovřesk, jak sama říká.

Když jste před lety točil slavnou trilogii, tušil jste, že to budou jedny z divácky nejúspěšnějších komedií vůbec? V čem tkví podle vás jejich jádro úspěchu?

Vůbec jsem to netušil. Nikoho z nás ani ve snu nenapadlo, že budou mít „jahody“ takový ohlas u lidí. A že budou nakonec tři díly, to teprve ne. Lidi si je oblíbili, protože se v nich poznali. Je to o nás, typicky české realitě, byť nahlížené s humorem obyčejných lidí a ze života, jak sami dodávají. Dodnes se v Hošticích zastavují davy lidí a procházejí místy, kde se film natáčel. Příští rok uplyne neuvěřitelných 30 let od natočení prvního dílu. „Facky“ pak od června do konce roku 1989 i s revolucí vidělo na 4 400 000 diváků, což je v československé kinematografii rekordní návštěvnost za určitý čas. Kdyby film lidi neoslovil, dneska by se o něm možná ani nevědělo...

Před vámi se pokusili natočit komedii o venkovském životě i jiní režiséři. Např. Miloš Forman ale se svým snímkem *Hoří, má panenko* narazil nejen u komunistů, ale i u zahraniční kritiky, neb si podle nich dělal posměch z obyčejného člověka. Neočekával jste podobné reakce?

Jistě, a byl jsem překvapen, že se tak nestalo. Pominu-li naše kritiky, kteří film okamžitě odepsali, přišly jen dva dopisy od nespokojených diváků. Ten první poslal železničář – důchodce, který nás upozornil, že podle jízdního řádu musí všechny vlaky zastavovat na předepsaných stanicích, tudíž že tam máme chybu (smích), a druhý poslala nějaká ochránkyně zvířat z Brna, která se nemohla smířit s tím, že Růžičková zabila čtyři králíky a ještě je tam stahuje. Vynadala mi do sadistů a žádala soudruha ředitele Barrandova, aby mě vyhnal...

V osmdesátých letech jste točil i vážnější dramata. Neláká vás zaměřit se i na jiný žánr, než jsou bláznivé komedie nebo pohádky?

A věříte, že ne? Mám, pravda, nachystané dramatické příběhy k natočení, ale když vidím, co všechno se kolem nás děje, říkám si – není větší dráma než televizní noviny. Ať je točí ti druzí, já chci lidi aspoň trochu potěšit a pobavit. Buď s randou nebo hezkou českou pohádkou.

Zlatý fond filmových pohádek je pevně zakotvený v minulých desetiletích za vlády komunistů. Proč se podle vás nedaří ostatním filmařům navázat na takové fenomény, jako *Tři oříšky pro*

Popelku nebo S čerty nejsou žerty? Jako by se vytratil civilní humor a elegance časů minulých...

Všechno sebou nese doba. A ta se tak rychle mění, že je to až k nevíře. A vkus diváka s ní. Zahlcený filmový trh americkými thrillery, krváky a omračujícími velko filmy s úžasnou trikovou stránkou působí na děti i dospělé okamžitě, takže líbeznost českých pohádek ocení ti starší nebo pamětníci. Zarážející je zjištění, že se mladí nechtějí dívat na „černé“ filmy, jak říkají černobílým snímkům. Nudí je rozvláklé vyprávění, protože jsou odkojeni klipy, zkratkovitým stylem vyprávění. Stěžoval si mně šéf filmových klubů, že když pustili mládeži Markétu Lazarovou, po rozsvícení sedělo v sále jen osm diváků! Totéž se stalo s filmy Bergmana, Viscontiho, francouzské Nové vlny a jinými. Prostě rytmus života se změnil. Ve všem.

Ví se o vás, že máte v oblibě spisovatele Aloise Jiráska, jehož odkaz byl v 50. letech svým způsobem zneužitý. Je podle vás šance, jak by se mohl tento velikán přiblížit mladším generacím skrze film?

Opět mylná informace. Mým nejoblíbenějším českým spisovatelem je Julius Zeyer, jehož češtinu považuju za nejkrásnější vůbec, za zázrak plný barev a vůně. Jiráskova jsem notně upravil při adaptaci jeho novely *Poklad*. Jak jsem si zjišťoval, mladí sotva co vědí o střetu tmářství a osvícenství, proto jsem musel osvětlit věci, o kterých Jirásek píše samozřejmě, protože v jeho době to tak samozřejmě bylo. Všichni chodili do kostela a na náboženství, takže věděli, o čem je řeč. Dnešní mladý divák nejenže neví, ale je mu to zcela šum a fuk. Tudíž jsem musel posílit dramatickosti příběhu a vyprávět ve dvou rovinách. Pro ty neznalé skrze napínavý příběh hledání pokladu pod zříceninou, pro ty bádavější střetem dvou světů, odcházejícího baroka a nastupující nové doby francouzského volnomyšlenkářství.

Cítíte nějaký rozdíl mezi natáčením v osmdesátých letech a dneškem?

Všechno je o penězích. Tenkrát je přiděloval Barrandov a jakmile dal film do výroby, bylo vyhráno. Dnes se peníze shánějí po sponzorech, mecenáších, podnikatelích, velkých firmách a mnohdy si připadám jako studentík z FAMU, který jde žebrot o finance na svůj první film... Bez ohledu na své jméno a filmy, které jsem udělal. Mnozí preferují sport a politiky, než aby dali peníze do českého filmu. To, že se nakonec film natočí, považuju za zázrak.

Sledujete ještě současnou kinematografii? Kterého snímku si v poslední době nejvíce ceníte?

Fandím všem svým kolegům, kterým se poštěstí sehnat peníze na film, natočit ho a když pak na něj přijdou lidi, raduju se spolu s nimi. Je jedno, jestli jde o drámo nebo komedii, tleskám každému českému filmu, který zaboduje v americké konkurenci. Habermannův mlýn, Lidice, Hlídač č. 47, Líbáš jako bůh i ďábel, Okresní přebor. Prostě je mnoho hezkých filmů českých.

Jak se stavíte k pirátskému stahování filmů?

Jestli má můj film stát 390 Kč a zůstat tak ležet na pultech, tak se vůbec nedivím, že si ho lidi stáhnou. Film má mít svého diváka, a proto jsem rád, že je k mání za 49 Kč. I kdyby stál pětikorunu, nevidilo by mi to. Samozřejmě, peníze z prodeje pomůžou k natočení dalšího filmu, což kopírování filmů neumožňuje. Ale pokud bude máslo stát padesát korun a chleba skoro třicet, pak se nedivme...

Zakončeme to oddechovou otázkou. Jak tráví prázdninovou pohodu Zdeněk Troška?

Natáčením, prací ve střižně, odpočinkem u řeky Volyňky, procházkami po lesích, miluju totiž houby, četbou krásných knih a poslechem hudby. A hlavně společností bezvadných lidí, kteří se ještě nezapomněli smát.

Text: Martin Hořna